

Вступ до соціологічної професії

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціально-поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна/дистанційна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, 1 семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЄКТС/120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор і практичні: канд. соц. наук, доцент Єнін Максим Наїмович</i>
Розміщення курсу	<i>Moodle КПІ імені Ігоря Сікорського</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна має на меті формування у студентів уявлень щодо реальної професійної діяльності, освоєння ефективних прийомів навчальної діяльності, виховання у студентів почуття відповідальності шляхом побудови адекватного уявлення про професію соціолога, підвищення професійної орієнтації студентів; формування у студентів уявлень та розширення відомостей про обрану професію. Студенти отримують знання зі специфічних особливостей професійної діяльності соціолога, вимоги до теоретичної підготовки і практичної діяльності соціолога, особливості соціологічного підходу до вивчення суспільства, відмінність соціології від інших наук, що мають справу з вивченням суспільних явищ і процесів, функції соціології в структурі наукового знання, суспільне значення соціології, структуру соціологічного знання.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також в межах двох годин консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри соціології.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у студентів здатностей:

- діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК 6);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 12);
- здатність усвідомлено визначати цілі у професійному й особистісному розвитку, проявляти наукову ініціативу та лідерські якості (ЗК 14);
- оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (ФК 01);
- здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (ФК 02);

- дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога (ФК 08).

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

знань про:

- основний понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (PH 01);
- основні етапи розвитку соціології, її ключові теорії, основні проблеми (PH 02).

уміння:

- застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (PH 03);
- дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога, обґрунтовано формулювати свою етичну позицію (PH 12);
- самостійно працювати з бібліотечними каталогами;
- користуватись архівами сайтів провідних в Україні соціологічних журнальних видань;
- використовувати електронні носії навчальної та наукової інформації.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна вивчається на першому курсі і перебуває у певному зв'язку з такими дисциплінами, як «Загальна соціологія» та «Історія соціології», що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Семінарські	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Соціологія як теорія та дослідницька практика. Професія соціолога у сучасному світі.					
Тема 1. КПІ ім. Ігоря Сікорського: презентація ВНЗ, факультету соціології і права та освітньої програми «Врегулювання конфліктів та медіація».	7	2	2		3
Тема 2. Соціологія як наука про суспільство. Специфіка соціологічного пізнання.	8	2	2		4
Тема 3. Сфери працевлаштування соціолога.	6		2		4
Тема 4. Функції соціології в структурі наукового знання. Структура соціологічного знання.	8	2	2		4
Тема 5. Соціологічна уява як необхідний компонент професійної майстерності соціолога (на основі роботи Ч. Р. Міллза про соціологічну уяву).	5		2		3
Тема 6. Особливості соціологічного мислення та призначення соціології	6		2		4

(на основі роботи З. Баумана «Мислити соціологічно»).					
Тема 7. Провідні соціологічні теорії. Структурний функціоналізм та конфліктний підхід як макросоціологічні теорії.	8	2	2		4
Тема 8. Соціальні конфлікти: вступ до соціологічної теорії.	8	2	2		4
Тема 9. Мікросоціологічні теорії.	8	2	2		4
Тема 10. Суспільство та основні етапи його розвитку.	8	2	2		4
Тема 11. Суспільство та його соціальна структура.	8	2	2		4
Тема 12. Методи соціології: загальний огляд.	5		2		3
Тема 13. Методи соціології: порівняльна характеристика кількісних та якісних методів.	5		2		3
Тема 14. Етичні норми в професійній діяльності соціолога.	5		2		3
Тема 15. Кодекс професійної етики соціолога.	5		2		3
Разом за розділом 1.	100	16	30		54
Розділ 2. Програма та інструментарій соціологічного дослідження: загальні вимоги.					
Тема 16. Проект і програма соціологічного дослідження.	8	2	2		4
Тема 17. Підготовка анкети. Основні вимоги до інструментарію (анкети).	6		2		4
Тема 18. Підготовка анкети. Помилки формулювань питань та варіантів відповідей.	6		2		4
Разом за розділом 2.	20	2	6		12
Всього годин	120	18	36		66

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з літературою.

Базова

1. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с.
2. Історія соціології (у 2-х кн.) [Електронний ресурс]: навчальний посібник / О.А. Рахманов, С.С. Бульбенюк, Ю.М. Манелюк. К.: КНЕУ, 2017.
3. Соціологічна та політологічні студії: підручник для студентів вищих закладів освіти / За ред. професора А. С. Лобанової. Київ: Каравела, 2018. 520 с.

Додаткова література.

1. Бауман Х. Мислити соціологічно: навч. посібник // Будь-яке видання.
2. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. К.: Дух і Літера, 2015. 380 с.
3. Блумер Г. Символічний інтеракціонізм // Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. С. 137–164.

4. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій // Філософська і соціологічна думка. 1996. № 1–2. С. 17–23.
5. Гіденс Э. Соціологія: підручник // Будь-яке видання
6. Гірник, А., Гірник, Д. Метод он-лайн фокус-груп. Наукові записки. 2009. № 97. С. 24–27. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3958>.
7. Дарендорф Р. Елементи теорії соціального конфлікту. // Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. С. 285–292.
8. Етичний кодекс ученого України. URL: <http://www.inem.lviv.ua/wp-content/uploads/2013/03/ekuu.pdf>
9. Єнін М. Н., Кухта М. П. Соціальний статус // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Соціальний статус \(дата звернення: 13.06.2024\)](https://vue.gov.ua/Соціальний_статус_(дата_звернення:_13.06.2024)).
10. Кодекс честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Київ, 2015.
11. Кодекс професійної етики соціолога (Затверджений П'ятим з'їздом Соціологічної асоціації України, 20 травня 2004 року, Київ). URL: <http://www.sau.kiev.ua/codex.html>
12. Козер Л. Ворожість і напруженість у конфліктних відносинах // Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. С. С. 299–305.
13. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія. Курс лекцій. Том 1. Соціальність та її форми : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. Ф. Кононов ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені ТарасаШевченка”, 2013. 576 с.
14. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія. Курс лекцій. Том 2. Сучасні суспільства: структури та процеси: підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. Ф. Кононов ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені ТарасаШевченка”, 2013. 576 с.
15. Кулі Ч. Х. Людська природа і соціальний порядок. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. С. 651–661.
16. Кухта М. П. Соціалізація // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Соціалізація \(дата звернення: 13.06.2024\)](https://vue.gov.ua/Соціалізація_(дата_звернення:_13.06.2024)).
17. Мід Дж. Г. Сприйняття «Іншого» // Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. С. 666–669.
18. Міжнародна соціологічна асоціація // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Міжнародна соціологічна асоціація](https://vue.gov.ua/Міжнародна_соціологічна_асоціація).
19. Міллз Чарльз Райт. Соціологічна уява. URL: https://books.google.com.ua/books?id=UTQ6OkKwszoC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_s_ummary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
20. Олійник О. Онлайн фокус-групи: особливості організації та проведення // Соціологічні студії. 2022. №1. С. 32–40.
21. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій / Н.В. Паніна. 2-ге видання, доп., Київ, 2007. 320 с.
22. Паніна Н.В. Професійна етика і соціологія в Україні (до прийняття Кодексу професійної етики соціолога САУ) // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2004. №3. С. 5–21.
23. Сайт КПІ імені Ігоря Сікорського. URL: <https://kpi.ua/>
24. Сайт кафедри соціології ФСП. URL: <http://www.sociology.kpi.ua/literature>
25. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології: Навчальний посібник / Л. Г. Сокурянська. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 206 с.
26. Факультет соціології і права КПІ ім. Ігоря Сікорського. URL: <https://www.facebook.com/fspinform/>
27. Якісні дослідження в соціологічних практиках : навч. посібник / за ред. Н. Костенко, Л. Скокової. Київ: Інститут соціології НАНУ, 2009. 400 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Денна форма

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1.	<p>Тема 1. КПІ ім. Ігоря Сікорського: презентація ВНЗ, факультету соціології і права та освітньої програми «Врегулювання конфліктів та медіація».</p> <p>Основні питання: Історія виникнення КПІ ім. Ігоря Сікорського. Організаційна інфраструктура університету. Історія виникнення факультету соціології і права. Структура факультету соціології і права. Презентація кафедри соціології. Основний зміст освітньої програми «Врегулювання конфліктів та медіація».</p> <p>СРС: Пошук інтернет-адрес соціологічних журналів, огляд їх інформаційно-професійної спрямованості.</p> <p>Література: Сайт КПІ ім. Ігоря Сікорського. URL: https://kpi.ua/; Сайт кафедри соціології ФСП. URL: https://kpi.ua/web_sociology; Факультет соціології і права КПІ ім. Ігоря Сікорського. URL: https://www.facebook.com/fspinform/</p>
2.	<p>Тема 2. Соціологія як наука про суспільство. Специфіка соціологічного пізнання.</p> <p>Основні питання: Специфіка соціологічного пізнання. Об'єкт і предмет соціології. Зв'язок соціології з іншими науками. Професійні сфери роботи соціолога. Професійні навички в роботі соціолога.</p> <p>СРС: Соціологія і здоровий глузд.</p> <p>Література: Штомпка, 2020, с. 21-38; Лобанова, 2018, с. 24-32; Сокурянська, 2011, с. 28-45.</p>
3.	<p>Тема 3. Функції соціології в структурі наукового знання. Структура соціологічного знання.</p> <p>Основні питання: Функції соціології. Структура соціологічного знання. Загальна соціологічна теорія. Спеціальні соціологічні теорії. Емпіричні соціологічні дослідження. Теоретична та емпірична соціологія. Фундаментальна та прикладна соціологія. Макросоціологія та мікросоціологія. Поліпарадигмальність соціології. Макро- та мікросоціологічні теорії. Соціологія та об'єктивне ціннісне знання. Поняття соціологічної уяви. Специфіка соціологічної уяви. Індивідуальні події як прояви суспільного життя. Взаємозв'язки між особистою біографією людини та ходом світової історії й особливістю суспільної ситуації.</p> <p>СРС: Поняття парадигми та наукової революції.</p> <p>Література: Богдан, 2015, с. 18-32; Сокурянська, 2011, с. 28-45; Історія соціології, 2017, с. 244-263. Мілз Чарльз Райт, 2001.</p>
4.	<p>Тема 4. Провідні соціологічні теорії. Структурний функціоналізм та конфліктний підхід як макросоціологічні теорії.</p> <p>Основні питання: Структурний функціоналізм. Конфліктний підхід.</p> <p>СРС: Керуючись головними макросоціальними теоретичними парадигмами, подумайте, які питання ви могли б задати: про телебачення, війну, університети?</p> <p>Література: Сокурянська, 2011; Історія соціології, 2017. С. 244 – 263; Дарендорф, 2019; Козер, 2019.</p>
5.	<p>Тема 5. Соціальні конфлікти: вступ до соціологічної теорії.</p> <p>Основні питання: Конфлікт, суспільна суперечність, напруженість та криза. Конфлікти та гармонія у суспільстві. Класифікація конфліктів.</p> <p>СРС: Чи існує в сучасному світі конфлікт цивілізацій? Сильні і слабкі сторони теорії С. Гантінгтона у світлі двадцятирічного досвіду.</p> <p>Література: Кононов, 2013. С. 131-165; Історія соціології, 2017. С. 244-263; Гантінгтон, 1996.</p>

6.	<p>Тема 6. Мікросоціологічні теорії. Основні питання: Теорія символічного інтеракціонізму. Теорія соціального обміну. СРС: Керуючись головними мікросоціальними теоретичними парадигмами, подумайте, які питання ви могли б задати: про телебачення, війну, університети? Література: Сокурянська, 2011; Гіденс, 2005; Історія соціології, 2017. С. 244 – 263; Блумер, 2019; Мід, 2019; Кулі, 2019.</p>
7.	<p>Тема 7. Суспільство та основні етапи його розвитку. Основні питання: Визначення суспільства. Ознаки та підсистеми суспільства. Основні етапи розвитку. Соціальна структура суспільства. Поняття соціального інституту. Елементи соціальної структури. Функції соціальних інститутів. Типи соціальних інститутів. Ознаки соціальних інститутів. Інституціоналізація як процес. Дисфункції соціальних інститутів. Приклади функцій та дисфункцій. СРС: Суспільство та природа. Література: Богдан, 2015; Сокурянська, 2011; Гіденс, 2005; Кононов, 2013.</p>
8.	<p>Тема 8. Суспільство та його соціальна структура. Основні питання: Соціальні організації. Соціальні спільноти (масові та групові). Первинні та вторинні групи. Ін-групи і аут-групи. Групові стереотипи. Референтні групи. Розмір соціальних груп. Функції референтних груп. Соціальні статуси. Придбані, досягнуті та змішані статуси. Особистий статус. Соціальна роль. Експектації. Соціальні норми. Соціальні санкції (позитивні та негативні). Рольові конфлікти. Соціальна роль та ідентичність. Рольовий набір. СРС: Суспільні відносини, зв'язки та взаємодія. Значення суспільних інтеракцій. Література: Богдан, 2015; Сокурянська, 2011; Кононов, 2013. Єнін, Кухта: портал Великої української енциклопедії.</p>
9.	<p>Тема 9. Проект і програма соціологічного дослідження. Основні питання: Проект дослідження та його структура. Типи емпіричного дослідження. Програма соціологічного дослідження. СРС: Придумайте тему соціологічного дослідження. Визначте її об'єкт, предмет, мету, завдання. Зробіть інтерпретацію та операціоналізацію понять. Сформулюйте дослідницькі гіпотези. Література: Богдан, 2015; Паніна, 2007.</p>

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

- Сформуувати у студентів:
- вміння працювати з науковою літературою;
  - приймати активну участь у дискусії;
  - формулювати та відстоювати свою позицію;
  - розробляти та представляти презентації з ключових тем.

№ з/п	Назва теми семінарів та перелік основних питань (завдання на СРС)
1.	<p>Тема 1. КПІ ім. Ігоря Сікорського: презентація ВНЗ, факультету соціології і права та освітньої програми «Врегулювання конфліктів та медіація». Основні питання: Історія виникнення КПІ ім. Ігоря Сікорського. Організаційна інфраструктура університету. Історія виникнення факультету соціології і права. Структура факультету соціології і права. Презентація кафедри соціології. Основний зміст освітньої програми «Врегулювання конфліктів та медіація». СРС: Пошук інтернет-адрес соціологічних журналів, огляд їх інформаційно-професійної спрямованості. Література: Сайт КПІ ім. Ігоря Сікорського. URL: https://kpi.ua/; Сайт кафедри соціології ФСП. URL: https://kpi.ua/web_sociology/; Факультет соціології і права КПІ ім. Ігоря Сікорського. URL: https://www.facebook.com/fspinform/</p>
2.	<p>Тема 2. Соціологія як наука про суспільство. Специфіка соціологічного пізнання.</p>

	<p>Основні питання: Специфіка соціологічного пізнання. Об'єкт і предмет соціології. Зв'язок соціології з іншими науками.</p> <p>СРС: Соціологія і здоровий глузд.</p> <p>Література: Штомпка, 2020, с. 21-38; Лобанова, 2018, с. 24-32; Сокурянська, 2011, с. 28-45.</p>
3.	<p>Тема 3. Сфери працевлаштування соціолога.</p> <p>Основні питання: Професійні сфери роботи соціолога. Професійні навички в роботі соціолога. Соціолог і суспільство.</p> <p>СРС: Творче (дослідницьке) завдання. Проведіть опитування викладачів соціологічних дисциплін на першому курсі, а також куратора групи методом інтерв'ю або анкетування (3-4 опитування). Підготуйте колективний звіт (5-8 сторінок) за результатами опитування (можна з використанням найбільш змістовних цитат). Кожен студент групи обирає 1-2 питання для написання фрагменту колективного звіту. У звіті підсумуйте результати опитування, висвітліть основні точки зору по питанням анкети. Якщо точки зору відрізнялись по якимось питанням, висвітліть також це у звіті. Тема опитування: «Фактори впливу та особливості працевлаштування випускників ВНЗ за спеціальністю – «Соціологія».</p> <p>Література: Сокурянська, 2011, с. 28-45; Кононов, 2013.</p>
4.	<p>Тема 4. Функції соціології в структурі наукового знання. Структура соціологічного знання.</p> <p>Основні питання: Функції соціології. Структура соціологічного знання. Загальна соціологічна теорія. Спеціальні соціологічні теорії. Емпіричні соціологічні дослідження. Теоретична та емпірична соціологія. Фундаментальна та прикладна соціологія. Макросоціологія та мікросоціологія. Соціологія та об'єктивне ціннісне знання. Поліпарадигмальність соціології. Макро- та мікросоціологічні теорії.</p> <p>СРС: Поняття парадигми та наукової революції.</p> <p>Література: Богдан, 2015; Сокурянська, 2011; Гіденс, 2005; Історія соціології, 2017, с. 244-263.</p>
5.	<p>Тема 5. Соціологічна уява як необхідний компонент професійної майстерності соціолога (на основі роботи Ч. Р. Міллза про соціологічну уяву).</p> <p>Основні питання: Поняття соціологічної уяви. Специфіка соціологічної уяви. Індивідуальні події як прояви суспільного життя. Взаємозв'язки між особистою біографією людини та ходом світової історії й особливістю суспільної ситуації.</p> <p>СРС: Підготуйте невеличкий конспект з власними думками та коментарями з наступних питань. Що являє собою соціологічна уява? Чим вона може бути корисна? Проілюструйте на конкретних прикладах використання соціологічної уяви Мілзом. Наведіть власні приклади для ілюстрації основних думок книги Мілза. Як, на Вашу думку, можна розвивати соціологічну уяву? (Глава 1, с. 8-27).</p> <p>Література: Міллз Чарльз Райт, 2001, с. 8-27.</p>
6.	<p>Тема 6. Особливості соціологічного мислення та призначення соціології (на основі роботи З. Баумана «Мислити соціологічно»).</p> <p>Основні питання: Призначення соціології. Соціологія і здоровий глузд. Свобода і залежність. Ми і вони. Приступаючи до повсякденного життя. Засоби та можливості соціології.</p> <p>СРС: Держава і нація.</p> <p>Література: Бауман, електронний ресурс.</p>
7.	<p>Тема 7. Провідні соціологічні теорії. Структурний функціоналізм та конфліктний підхід як макросоціологічні теорії.</p> <p>Основні питання: Структурний функціоналізм. Конфліктний підхід.</p> <p>СРС: Керуючись головними макросоціальними теоретичними парадигмами, подумайте, які питання ви могли б задати: про телебачення, війну, університети? Прочитайте статтю Р. Дарендорфа «Елементи теорії соціального конфлікту». Які етапи у розвитку конфлікту виділяє вчений? Які змінні конфліктів виділяє Р. Дарендорф? Від яких чинників залежить інтенсивність та насильствений характер протікання конфліктів? Чому пригнічення конфлікту є небезпечною стратегією дій? Які передумови виділяє Р. Дарендорф для регулювання конфлікту?</p> <p>Література: Сокурянська, 2011; Історія соціології, 2017, с. 244-263; Дарендорф, 2019; Козер, 2019.</p>
8.	<p>Тема 8. Соціальні конфлікти: вступ до соціологічної теорії.</p>

	<p>Основні питання: Конфлікт, суспільна суперечність, напруженість та криза. Конфлікти та гармонія у суспільстві. Класифікація конфліктів.</p> <p>СРС: Чи існує в сучасному світі конфлікт цивілізацій? Сильні і слабкі сторони теорії С. Гантінгтона у світлі двадцятирічного досвіду.</p> <p>Література: Кононов, 2013, с. 131-165; Історія соціології, 2017, с. 244-263; Гантінгтон, 1996.</p>
9.	<p>Тема 9. Мікросоціологічні теорії.</p> <p>Основні питання: Теорія символічного інтеракціонізму. Теорія соціального обміну.</p> <p>СРС: Керуючись головними мікросоціальними теоретичними парадигмами, подумайте, які питання ви могли б задати: про телебачення, війну, університети?</p> <p>Прочитайте фрагмент роботи Дж. Г. Міда «Сприйняття «Іншого»» (див. список літ.). Дайте відповіді на питання: «Який принцип в якості базового запропонував автор для розуміння соціальної організації людей»? «Що означає вираз «сприйняття ролі Іншого»? «Яку роль відіграє соціальний контроль за поведінкою індивіда»? Прочитайте главу 4 підручника Е. Гіденса «Соціальна взаємодія та повсякденне життя». Подумайте над питанням, чому соціологу необхідно займатись вивченням повсякденного соціального життя? Опишіть згаданий в підручнику приклад з «громадянською неухважністю». В чому полягає значення даного механізму у суспільному житті? Чи можете Ви відштовхуючись від даного прикладу навести свої приклади того як рутинні соціальні взаємодії формують діяльність більш масштабних соціальних систем та соціальних інститутів?</p> <p>Література: Сокурянська, 2011; Гіденс, 2005; Історія соціології, 2017, с. 244-263; Блумер, 2019; Мід, 2019; Кулі, 2019.</p>
10.	<p>Тема 10. Суспільство та основні етапи його розвитку.</p> <p>Основні питання: Визначення суспільства. Ознаки та підсистеми суспільства. Основні етапи розвитку. Соціальна структура суспільства. Поняття соціального інституту. Елементи соціальної структури. Функції соціальних інститутів. Типи соціальних інститутів. Ознаки соціальних інститутів. Інституціоналізація як процес. Дисфункції соціальних інститутів. Приклади функцій та дисфункцій.</p> <p>СРС: Суспільство та природа.</p> <p>Література: Штомпка, 2020, с. 181-196; Лобанова, 2018, с. 138-154, Сокурянська, 2011; Гіденс, 2005; Кононов, 2013.</p>
11.	<p>Тема 11. Суспільство та його соціальна структура.</p> <p>Основні питання: Соціальні організації. Соціальні спільноти (масові та групові). Первинні та вторинні групи. Ін-групи і аут-групи. Групові стереотипи. Референтні групи. Розмір соціальних груп. Функції референтних груп. Соціальні статуси. Придбані, досягнуті та змішані статуси. Особистий статус. Соціальна роль. Експектації. Соціальні норми. Соціальні санкції (позитивні та негативні). Рольові конфлікти. Соціальна роль та ідентичність. Рольовий набір.</p> <p>СРС: Суспільні відносини, зв'язки та взаємодія. Значення суспільних інтеракцій. Творчі завдання.</p> <p>Варіант 1. «Статусний портрет відомої людини». Описати статусний портрет відомого художника, письменника або громадського діяча в різні періоди його життя (0,5-1 сторінка). Послугуючись матеріалом лекції, перерахувати статуси, які були в його житті, простежити зміну статусного портрета протягом життєвого циклу. Варіант 2. Статусний портрет члена моєї сім'ї та його динаміка. Описати статусний портрет члена Вашої сім'ї. Послугуючись матеріалом лекції, перерахувати статуси, які були в його житті, простежити зміну статусного портрета протягом життєвого циклу (0,5-1 сторінка).</p> <p>Література: Штомпка, 2020, с. 181-196; Лобанова, 2018, с. 138-154; Сокурянська, 2011; Гіденс, 2005; Кононов, 2013; Єнін, Кухта: портал Великої української енциклопедії.</p>
12.	<p>Тема 12. Методи соціології: загальний огляд.</p> <p>Основні питання: Соціальна інформація. Поняття методу. Джерела соціальної інформації. Методи соціологічного дослідження (спостереження, експеримент, опитування, фокус-група, глибинне інтерв'ю, аналіз документів).</p> <p>СРС: Соціометрія як метод вивчення міжособистісних ділових відносин.</p> <p>Література: Богдан, 2015; Сокурянська, 2011; Гірник, 2009; Олійник, 2022.</p>
13.	<p>Тема 13. Методи соціології: порівняльна характеристика кількісних та якісних методів.</p>

	<p>Основні питання: Польове та кабінетне дослідження. Переваги кабінетного дослідження. Банки даних. Специфіка кількісних методів. Генеральна сукупність та вибірка. Характеристика якісних методів.</p> <p>СРС: Виконання творчих вправ.</p> <p>Література: Богдан, 2015; Сокурянська, 2011; Гірник, 2009; Олійник, 2022.</p>
14.	<p>Тема 14. Етичні норми в професійній діяльності соціолога.</p> <p>Основні питання: Етика як теоретична дисципліна. Мораль та її суспільна функція. Професійна етика та її особливості. Роль соціологічної асоціації України у прийнятті Кодексу професійної етики України. Кодекс професійної етики соціолога: вступна частина, преамбула, основні принципи.</p> <p>СРС: Норми етичної поведінки студентів і працівників КПІ ім. Ігоря Сікорського.</p> <p>Література: Кодекс честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2015; Паніна, 2004; Етичний кодекс ученого України, 2010; Міжнародна соціологічна асоціація, ВУЕ.</p>
15.	<p>Тема 15. Кодекс професійної етики соціолога.</p> <p>Основні питання: Організація професійної діяльності і трудові відносини. Науково-дослідницька діяльність. Наукове спілкування. Презентація результатів дослідження і наукові публікації. Публічні виступи. Редакційно-видавницька діяльність. Освіта, викладання, професійна підготовка. Консультування і експертиза. Відповідальність за порушення Кодексу професійної етики соціолога.</p> <p>СРС: Етичний кодекс ученого України.</p> <p>Література: Кодекс честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2015; Паніна, 2004; Етичний кодекс ученого України, 2010; Міжнародна соціологічна асоціація, ВУЕ.</p>
16.	<p>Тема 16. Проект і програма соціологічного дослідження.</p> <p>Основні питання: Проект дослідження та його структура. Типи емпіричного дослідження. Програма соціологічного дослідження.</p> <p>СРС: Придумайте тему соціологічного дослідження. Визначте її об'єкт, предмет, мету, завдання. Зробіть інтерпретацію та операціоналізацію понять. Сформулюйте дослідницькі гіпотези.</p> <p>Література: Богдан, 2015; Паніна, 2007.</p>
17.	<p>Тема 17. Підготовка анкети. Основні вимоги до інструментарію (анкети).</p> <p>Основні питання: Поняття анкети. Роль анкети в програмі соціологічного дослідження. Основні вимоги до інструментарію (анкети). Валідність. Стислість. Однозначність.</p> <p>СРС: Практичне завдання: критичний аналіз анкети соціологічного дослідження (огляд прикладів).</p> <p>Література: Богдан, 2015; Паніна, 2007.</p>
18.	<p>Тема 18. Підготовка анкети. Помилки формулювань питань та варіантів відповідей.</p> <p>Основні питання: Помилки формулювань питань анкети. Помилки формування варіантів відповідей анкети. Додаткові питання. Оформлення анкети.</p> <p>СРС: Процес підготовки анкети. Практичне завдання: критичний аналіз анкети (на основі прикладів).</p> <p>Література: Богдан, 2015; Паніна, 2007.</p>

Самостійна робота студента

<p>Тема. Структура соціологічного знання. Провідні соціологічні теорії.</p> <p>СРС: Напишіть невеличке есе про використання теоретичних парадигм на прикладі телебачення, війни, університету. Керуйтеся головними парадигмами, розглянутими на лекціях та семінарах, подумайте, які питання ви могли б поставити у вивченні цих соціальних явищ.</p> <p>Література: Штомпка, 2020; Лобанова, 2018; Сокурянська, 2011;</p>
<p>Тема. Суспільство та основні етапи його розвитку.</p> <p>СРС: Суспільство та природа. Прочитайте главу підручника Кононова «Теоретична соціологія» про суспільство та природу. Виявіть основні проблеми, які підіймає автор у своїй роботі.</p>

Література: Кононов, 2013.

Тема. Проект і програма соціологічного дослідження.

СРС: Придумайте тему соціологічного дослідження. Визначте її об'єкт, предмет, мету, завдання. Зробіть інтерпретацію та операціоналізацію понять. Сформулюйте дослідницькі гіпотези.

Література: Богдан, 2015; Паніна, 2007.

Тема. Підготовка анкети. Основні вимоги до інструментарію (анкети).

СРС: Практичне завдання: критичний аналіз розробленої анкети будь-яким соціологічним центром (на вибір).

Література: Богдан, 2015; Паніна, 2007.

**Заочна форма
Лекційні заняття**

1.	<p>Тема 1. Соціологія як наука про суспільство. Специфіка соціологічного пізнання. Сфери працевлаштування соціолога.</p> <p>Основні питання: Специфіка соціологічного пізнання. Об'єкт і предмет соціології. Зв'язок соціології з іншими науками. Професійні сфери роботи соціолога. Професійні навички в роботі соціолога.</p> <p>СРС: Соціологія і здоровий глузд. Професійна ідентичність соціолога. Соціолог і суспільство.</p> <p>Література: Сокурянська, 2011; Гіденс, 2005; Кононов, 2013.</p>
2.	<p>Тема 2. Функції соціології в структурі наукового знання. Структура соціологічного знання.</p> <p>Основні питання: Функції соціології. Структура соціологічного знання. Загальна соціологічна теорія. Спеціальні соціологічні теорії. Емпіричні соціологічні дослідження. Теоретична та емпірична соціологія. Фундаментальна та прикладна соціологія. Макросоціологія та мікросоціологія. Поліпарадигмальність соціології. Макро- та мікросоціологічні теорії. Поняття соціологічної уяви. Специфіка соціологічної уяви. Індивідуальні події як прояви суспільного життя. Взаємозв'язки між особистою біографією людини та ходом світової історії й особливістю суспільної ситуації.</p> <p>СРС: Поняття парадигми та наукової революції.</p> <p>Література: Богдан, 2015, с. 18-32; Сокурянська, 2011, с. 28-45; Історія соціології, 2017, с. 244-263. Мілз Чарльз Райт, 2001.</p>

Семінарські заняття

1.	<p>Тема 1. Соціологічна уява як необхідний компонент професійної майстерності соціолога (на основі роботи Ч. Р. Мілза про соціологічну уяву).</p> <p>Основні питання: Поняття соціологічної уяви. Специфіка соціологічної уяви. Індивідуальні події як прояви суспільного життя. Взаємозв'язки між особистою біографією людини та ходом світової історії й особливістю суспільної ситуації.</p> <p>СРС: Творче завдання. Навести приклади для ілюстрації основних думок книги Мілза.</p> <p>Література: Мілз Чарльз Райт, 2001.</p>
2.	<p>Тема 2. Суспільство: основні етапи розвитку, соціальна структура.</p> <p>Основні питання: Визначення суспільства. Ознаки та підсистеми суспільства. Основні етапи розвитку. Соціальна структура суспільства. Поняття соціального інституту. Елементи соціальної структури. Функції соціальних інститутів. Типи соціальних інститутів. Ознаки соціальних інститутів. Інституціоналізація як процес. Дисфункції соціальних інститутів. Приклади функцій та дисфункцій. Соціальні організації. Соціальні спільноти (масові та групові). Первинні та вторинні групи. Ін-групи і аут-групи. Групові стереотипи. Референтні групи. Розмір соціальних груп. Функції референтних груп. Соціальні статуси. Придбані, досягнуті та змішані статуси. Особистий статус. Соціальна роль. Експектації. Соціальні норми. Соціальні санкції (позитивні та негативні). Рольові конфлікти. Соціальна роль та ідентичність. Рольовий набір</p>

<p>СРС: Творчі завдання. Варіант 1. «Статусний портрет відомої людини». Описати статусний портрет відомого художника, письменника або громадського діяча в різні періоди його життя (0,5-1 сторінка). Послугуючись матеріалом лекції, перерахувати статуси, які були в його житті, простежити зміну статусного портрета протягом життєвого циклу. Варіант 2. Статусний портрет члена моєї сім'ї та його динаміка. Описати статусний портрет члена Вашої сім'ї. Послугуючись матеріалом лекції, перерахувати статуси, які були в його житті, простежити зміну статусного портрета протягом життєвого циклу (0,5-1 сторінка). Література: Штомпка, 2020, с. 181-196; Лобанова, 2018, с. 138-154; Сокур'янська, 2011; Гіденс, 2005; Кононов, 2013.</p>

Самостійна робота студента

Студенти заочної форми навчання самостійно опрацьовують матеріали лекцій викладача, що викладаються на денному відділенні (див. таблицю з розподілом тем та питань вище).

Політика та контроль

1. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля «Вступ до соціологічної професії», студенти виконують завдання до семінарських занять, індивідуальне семестрове завдання та залікову аналітичну роботу (додатки до силабусу).

Написання підсумкової аналітичної роботи сприяє поглибленню теоретичних знань студентами з окремих тем модуля, розвиває навички самостійної роботи з першоджерелами, сприяє формуванню соціологічної уяви.

Відвідуваність і виконання завдань

Студенту складно буде належно підготуватись до практичного заняття та заліку, якщо буде пропускати лекції. Для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях є необхідною. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити його до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані. Контроль знань з пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій (який буде узгоджено на початку семестру) або під час перерви у навчальному занятті. Студент, який виконає відповідні завдання (або відповідь на питання), отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Студенти, які пропустили практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем.

Теми і завдання для практичних занять передбачені силабусом, доступні з особистого кабінету студента в системі «Moodle» або «Кампус».

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, письмових нотатків, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку, підручника

чи нотаток не варто. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку. Відповіді студента можуть спиратись на підручні матеріали, але повинні бути вільними від читання тексту.

Форми роботи

Лекційні і семінарські заняття проводяться відповідно до вимог нормативно-методичних документів та рейтингової системи оцінювання знань студентів. На лекціях використовуються комп'ютерні презентації з висвітленням основних положень тем, з урахуванням тематики занять: з підручників, навчальних посібників та словників по соціології.

На семінарських заняттях студенти обговорюють тексти першоджерел та професійні коментарі щодо їх змісту. Семінарське заняття дає можливість оцінити, з одного боку, рівень підготовки до нього (виступ, участь в дискусії, висловлення власної думки), з іншого – засвоювати завдання модульного контролю. Результати роботи студента оцінюються викладачем згідно діючої бальної системи і свідчать про ефективність контролю роботи студента. Критеріями оцінювання виконання завдань семінарського заняття є: логічна послідовність відповіді; повнота розкриття кожного питання; аналітичність міркувань у відповіді; посилення на джерела; обґрунтованість особистих висновків.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>. (інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

2. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, виконання завдань](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.](#)

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента очної форми навчання складається з балів, які він отримує за:

- 1) Роботу на семінарських заняттях
- 2) МКР
- 3) Залік
- 4) Заохочувальні бали

Розрахунок вагових балів

PCO з навчальної дисципліни складається з суми балів студента за усі виконані контрольні заходи протягом семестру.

1. Відповіді на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 3 бали при відповіді на більшість питань. Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює $r_{\text{сем}} = 3 \text{ бали} * 18 = 54 \text{ бали}$.

«відмінно» 3 бали – студент отримує при відповіді на більшість питань семінарського заняття. Відповідь вважається повною, якщо студент демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними

даними, переважно надає повні та аргументовані відповіді, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви.

«добре» 2 бали – студент бере участь в обговоренні окремих питань плану семінарського заняття, демонструє хороший рівень знання матеріалу.

«задовільно» 1 бал – студент бере участь в обговоренні одного питання плану семінарського заняття або демонструє доволі поверхові знання, не демонструє власної позиції з обговорюваних проблем.

2. МКР. Ваговий бал – 6 балів.

МКР передбачає усну або письмову відповідь на 3 питання, перелік яких наведений у додатку 1. За згодою з викладачем студент може написати творче есе (перелік тем у додатку 1).

Оцінювання відповіді на питання здійснюється за наступними критеріями:

«відмінно» – 5-6 балів – студент формулює точні дефініції, надає теоретично обґрунтовані аргументи щодо питання, демонструє власну аргументовану позицію;

«добре» – 3-4 балів – відображається сутність питання, але наявні неточності у відповіді;

«задовільно» – 2-3 балів – неповна відповідь, наявні суттєві помилки;

«незадовільно» – менше 2 балів – відсутня або некоректна відповідь.

3. Залік – 40 балів.

Залік передбачає соціологічний аналіз літературного твору з усною доповіддю та презентацією (додаток 2).

Критерії оцінювання.

30-40 балів – студент демонструє знання сюжетної лінії літературного твору та розвинутої соціологічної уяви. Опис сюжетної лінії насичений соціологічною термінологією, наявні обґрунтовані висновки, власна позиція з дискусійних питань.

19-29 балів – студент демонструє знання сюжетної лінії твору, демонструє певні ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви. У відповідях та узагальнюючих висновках допускають певні неточності, слабо використовуються засвоєні протягом навчального курсу соціологічні поняття, соціологічна лексика використовується не завжди коректно.

1-18 балів – студент демонструє поверхові знання сюжетної лінії твору, утруднюється використати соціологічні поняття з навчальної дисципліни, не демонструє ознак соціологічної уяви.

Заохочувальні бали

Написання тез на конференцію – 5 балів.

Написання та публікація статті з проблеми, що вивчаються в рамках навчальної дисципліни у фаховому журналі не нижче категорії Б – 5-10 балів.

Участь у 2 турі Всеукраїнської олімпіади – 10 балів.

Активна робота на лекціях: участь у дискусіях над проблемними питаннями – 1-2 б.

Умови позитивної проміжної атестації:

Для отримання «зараховано» з першої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 12 балів, для отримання «зараховано» з другої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 12 балів.

Умови допуску до заліку:

Умовою допуску студента до заліку є отримання попередньої рейтингової оцінки не менше як 24 бали.

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо бере активну участь на проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви.

Належна підготовка студента до практичного заняття займатиме в середньому 1,5-2 години.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на практичних заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на восьмому і шістнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг студента станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 6-8 практичних

заняттях) і 16-й тиждень (за результатами роботи на наступних 6-8 практичних заняттях) навчання повідомляється студенту на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені у положенні про РСО з дисципліни, що є додатком до силабусу.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно (A)
94-85	Дуже добре (B)
84-75	Добре (C)
74-65	Задовільно (D)
64-60	Достатньо (E)
Менше 60	Незадовільно (FX)
Не виконані умови допуску	Не допущено (F)

Рейтинг студента заочної форми навчання складається з балів, які він отримує за:

- 1) Роботу на семінарських заняттях
- 2) МКР
- 3) Залік
- 4) Заохочувальні бали

Розрахунок вагових балів

РСО з навчальної дисципліни складається з суми балів студента за усі виконані контрольні заходи протягом семестру (R_D).

1. Відповіді на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 15 балів при відповіді на більшість питань. Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює $r_{\text{сем}} = 15 \text{ балів} * 2 = 30 \text{ балів}$.

«відмінно» – 12-15 балів – студент отримує при відповіді на більшість питань семінарського заняття. Відповідь вважається повною, якщо студент демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, переважно надає повні та аргументовані відповіді, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви.

«добре» – 8-11 балів – студент бере участь в обговоренні окремих питань плану семінарського заняття, демонструє хороший рівень знання матеріалу.

«задовільно» – 1-7 балів – студент бере участь в обговоренні одного питання плану семінарського заняття або демонструє доволі поверхові знання, не демонструє власної позиції з обговорюваних проблем.

2. Усна співбесіда за темами МКР або написання есе (теми есе в розділі МКР) – 20 балів.

«відмінно» – 18-20 балів – студент формулює точні дефініції, надає теоретично обґрунтовані аргументи щодо питання, демонструє власну аргументовану позицію;

«добре» – 14-17 балів – відображається сутність питання, але наявні неточності у відповіді;

«задовільно» – 8-13 балів – неповна відповідь, наявні суттєві помилки;

«незадовільно» – 0-8 балів – відсутня або некоректна відповідь.

3. Залік – 50.

Залік передбачає соціологічний аналіз літературного твору з усною доповіддю та презентацією (додаток 2).

Критерії оцінювання.

40-50 балів – студент демонструє знання сюжетної лінії літературного твору та розвинутої соціологічної уяви. Опис сюжетної лінії насичений соціологічною термінологією, наявні обґрунтовані висновки, власна позиція з дискусійних питань.

21-39 балів – студент демонструє знання сюжетної лінії твору, демонструє певні ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви. У відповідях та узагальнюючих висновках допускають певні неточності, слабо використовуються засвоєні протягом навчального курсу соціологічні поняття, соціологічна лексика використовується не завжди коректно.

1-20 балів – студент демонструє поверхові знання сюжетної лінії твору, утруднюється використати соціологічні поняття з навчальної дисципліни, не демонструє ознак соціологічної уяви.

Заохочувальні бали

Написання тез на конференцію – 5 балів.

Написання та публікація статті з проблеми, що вивчаються в рамках навчальної дисципліни у фаховому журналі не нижче категорії Б – 5-10 балів.

Участь у 2 турі Всеукраїнської олімпіади – 10 балів.

Активна робота на лекціях: участь у дискусіях над проблемними питаннями – 1-5 б.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

3. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Це дозволить студенту краще презентувати свою позицію (думку), критично оцінювати позиції (думки) інших студентів, ставити питання викладачу та студентам. Обсяг засвоєного навчального матеріалу і глибина його розуміння від цього збільшуватиметься. Готуючись до практичного заняття студенту бажано опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись з додатковими ресурсами в списку літератури. Якщо студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення соціально-гуманітарних дисциплін є вироблення навичок логічного мислення, ведення дискусії та висловлення власних думок. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг.

Творче есе передбачено МКР. Пропуски студентом занять за поважних причин, відпрацювання пропущених студентом тем можливо у формі написання творчих есе.

При написанні есе слід дотримуватись наступної структури:

Вступ. Перші кілька речень повинні визначити тему есе, мету та наміри автора публікації в дослідженні певної проблеми.

Основна частина. У цій частині слід детально розглянути основні ідеї, аргументи та приклади автора публікації.

Висновки. У цій частині слід навести свої узагальнюючі висновки. Чи вдалось автору на задовільному рівні дослідити певну проблему? Якими є пропозиції або рекомендації щодо подальшого дослідження даної теми?

Список літератури. Якщо ви використовували будь-які джерела для свого есе, то необхідно їх вказати у списку літератури. В такому разі в тексті обов'язковими є посилання на використану

літературу, наприклад [3, с. 5], що означає посилання на джерело під №3 у списку літератури на с. 5. Посилання на електронні джерела (інтернет-статті, відео) не маркуються сторінкою. Тоді посилання оформлюється (як приклад) таким чином: [4], що означає посилання на джерело під №4.

Неформальні дистанційні та онлайн курси

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри соціології, канд. соц. наук, доцентом, Єніним М.Н.

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 24.05.2024)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 9 від 26.06.2024)

Додаток 1.

Питання до МКР (усно або письмово на вибір студента).

1. Яким є об'єкт і предмет соціології? В чому відмінність соціології від інших наук, що мають справу з вивченням суспільних явищ і процесів?
2. Чому у нас пропадає почуття, що ми тримаємо своє життя під контролем, коли мова заходить про соціологічний підхід?
3. Якими є функції соціології в структурі наукового знання? В чому полягає суспільне значення соціології?
4. В яких професійних сферах працюють соціологи?
5. Якою є структура соціологічного знання?
6. В чому полягає різниця між фундаментальною та прикладною соціологією.
7. Які соціологічні теорії Вам відомі, як вони пояснюють суспільство?
8. Які методи соціологічного дослідження Вам відомі? В чому відмінність між кількісними та якісними методами?
9. Як визначається суспільство в соціології? Які ознаки притаманні суспільству?
10. Якими є підсистеми суспільства?
11. Які етапи розвитку пройшло суспільство в своїй еволюції?
12. Дайте визначення наступним поняттям: соціальна структура, соціальний інститут, соціальна організація.
13. Порівняйте між собою організації бюрократичного та небюрократичного типу.
14. Назвіть види соціальних спільнот. В чому полягають відмінності між масовими соціальними спільнотами та соціальними групами?
15. В чому полягають відмінності між первинними та вторинними соціальними групами?

16. Наведіть приклади вроджених та набутих соціальних статусів. Подумайте, які статуси Ви маєте в повсякденному житті, які соціальні ролі виконуєте. В яких випадках можливі рольові конфлікти?

17. Чому виконання соціальної ролі може пригнічувати індивідуальність людини?

18. Опишіть структуру соціологічної теорії.

19. Що означає поліпарадигмальність соціології?

20. В чому полягає різниця в підходах до вивчення суспільства між макросоціологією та мікросоціологією?

21. Якими основними поняттями оперує структурно-функціональна теорія? Які функції притаманні соціальним системам згідно теорії Т. Парсонса? Які підсистеми виконують ці функції, на думку Т. Парсонса?

22. В чому різниця між явними та латентними функціями. Наведіть приклади.

23. В чому специфіка конфліктних теорій у вивченні суспільства?

24. Яким є образ суспільства в теорії символічного інтеракціонізму?

25. Як формується соціальний порядок згідно теорії соціального обміну?

26. Порівняйте між собою ключові загальносоціологічні методологічні підходи.

27. Найбільш поширені методи соціологічного дослідження.

28. Польове та кабінетне дослідження.

29. Кількісна та якісна стратегії соціологічного дослідження.

30. Як Ви думаєте, чому професійна діяльність соціолога повинна регулюватись Кодексами професійної етики?

Або письмове написання есе.

(до 5 сторінок, до 7 тис. знаків).

При написанні есе продемонструйте власну позицію по темі есе та проблемах, що підіймаються у публікаціях.

Тема на вибір:

1) Соціологічне мислення як сила вільної людини (по роботі З. Баумана «Мислити соціологічно»).

2) Специфіка соціологічного знання про суспільство (по роботі З. Баумана «Мислити соціологічно»).

3) «Соціологічна уява» за книгою Чарльза Райта Міллза. Зверніть увагу на позицію автора щодо ролі соціолога в сучасному світі. Наведіть власні приклади для ілюстрації основних думок книги Міллза.

Додаток 2.

Завдання до заліку.

Оберіть літературний твір та використовуючи соціологічну уяву проаналізуйте його зміст. Свої думки оформлюєте у вигляді коротких тез та перекажіть їх зміст на іспиті (до 5 сторінок+презентація). Покажіть сюжетну лінію: ключові діючі особи, основні події, головний смисл, який хотів донести автор. Опис сюжетної лінії важливо подати з використанням основних соціологічних понять засвоєних Вами протягом семестру з даної дисципліни, а також по можливості й інших дисциплін. Наприклад, це поняття: соціальний статус, соціальна роль, соціальний інститут, соціалізація, соціальні групи, ін-групи, аут-групи, первинні та вторинні соціальні групи, референтна група, соціальна мобільність, аномія, девіація, соціальні норми, соціальні санкції, конфлікт, рольовий конфлікт та ін.

Доцільно показати особистісні проблеми діючих осіб через призму суспільних (як, наприклад, економічна криза, безробіття, війни, голод, дискримінація в різних її формах та багато ін.), тобто розглянути індивідуальні події як прояви суспільного життя; виявити соціальні чинники, що впливають на життя окремого індивіда, взаємозв'язки між особистою біографією людини та ходом світової історії й особливості суспільної ситуації.

Орієнтовні твори для соціологічного аналізу.

Айн Ренд «Атлант розправив плечі».

Айзек Азімов «Фундація».

Брати Стругацьких (будь-яка книга).

Вільям Ґолдінг «Володар мух».

Гарпер Лі «Убити пересмішника».

Гаррієт Бічер-Стоу «Хатина дяді Тома».

Джордж Орвелл «1984», «Скотний двір».

Джек Лондон «Мартін Іден», «Залізна п'ята».

Дені Дідро «Черниця».

Джордж Герберт Веллс «Війна світів».

Еріх Марія Ремарк «На Західному фронті без змін», «Тріумфальна арка», «Тіні в раю», «Ніч у Лісабоні», «Полюби ближнього свого», «Повернення», «Три товариші», «Іскра життя».

Ернест Хемінгуей «По кому подзвін».

Карел Чапек «Війна з саламандрами».

Маркус Зузак «Крадійка книжок».

Олдос Гакслі «Прекрасний новий світ».

Рей Бредбері «451° за Фаренгейтом», «Марсіанські хроніки».

Френсіс Скотт «Великий Гетсбі».

Чарльз Діккенс «Великі сподівання», «Пригоди Олівера Твіста».